

Кафедра екології

Григорків М. В.

Моделювання еколого-економічної динаміки з урахуванням мінімального рівня соціально-економічної структуризації суспільства / М. В. Григорків, В. С. Григорків // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 2. – С. 323-332. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2017_2_38.

Запропоновано агреговану динамічну модель еколого-економічної взаємодії з урахуванням мінімального рівня соціально-економічної структуризації суспільства. Модель призначена для якісного аналізу рівноважних станів еколого-економічної системи та експериментального дослідження її динаміки в режимі комп'ютерної імітації.

Радовенчик Я. В.

Поверхова система роздільного збирання твердих побутових відходів / Я. В. Радовенчик, В. В. Гончар, В. М. Радовенчик // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Хімічна інженерія, екологія та ресурсозбереження. – 2017. – № 1. – С. 73-77. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_hier_2017_1_15.

Розглянуто основні відмінності та переваги запропонованої поверхової системи роздільного збору твердих побутових відходів. Проаналізовано можливості її реалізації для різних серій будинків, підібрано типові обладнання для реалізації системи в сміттєвих камерах значної площі та запропоновано варіанти обладнання індивідуального виготовлення для прохідних сміттєвих камер чи камер з малою площею.

Опара В. М.

Обґрунтування підвищення еколого-економічної ефективності використання земельних ресурсів / В. М. Опара, І. М. Бузіна, С. О. Винограденко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Геологія. Географія. Екологія. – 2017. – Вип. 46. – С. 152-157. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhG_2017_46_23.

В умовах швидкого розвитку промисловості, енергетики і транспортних комунікацій, інтенсивного видобутку корисних копалин, активної хімізації сільського господарства відбувається різкий ріст рівня забруднення навколишнього природного середовища і в першу чергу ґрунтів, що в свою чергу призводить до погіршення їх якісного стану.

Найвагомішою рисою антропофакторних впливів на екосистеми є ослаблення, а здебільшого і руйнація їх фундаментальної структурної ланки – консорції. Будь-які значні екзогенні впливи призводять до її порушення, передусім унаслідок зменшення життєвості едифікаторів, субедифікаторів – детермінантів основних консорцій, що впливає на врегульовані у процесі

тривалого часу консортивні зв'язки. Навіть зупинення дії того, чи іншого екзогенного чинника не гарантує повернення до вихідного природного стану.

Рикусова Н. І.

Вплив на навколишнє природне середовище (НПС) бурових робіт та відходів бу-ріння нафтогазових свердловин / Н. І. Рикусова // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Механіко-технологічні системи та комплекси. – 2017. – № 20. – С. 98-102. – [Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpimtck_2017_20_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpimtck_2017_20_20).

Розглядається вплив відходів буріння та бурових робіт, що проводяться при облаштуванні свердловини, видобутку нафти та експлуатації нафтогазових свердловин. При оцінюванні екологічної небезпеки процесу буріння свердловин аналізується властивості бурового шламу. Виявлено, що хімічний склад бурового шламу залежить від його мінерального складу і властивостей бурового розчину. Мінералогічний склад бурового шламу визначається літологічним складом порід, які розбурюються, він може змінюватись по мірі заглиблення свердловини. Результати досліджень складу відходів буріння можуть використовуватися для їх переробки та раціонального використання.

Павличенко А. В.

Удосконалення системи обліку, оцінки і моніторингу техногенних родовищ з використанням геоінформаційних технологій / А. В. Павличенко, Ю. В. Бучавий, В. В. Федотов, О. В. Деменко, К. В. Тріпачова // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Механіко-технологічні системи та комплекси. – 2017. – № 20. – С. 103-108. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpimtck_2017_20_21.

Проведено аналіз системи державного обліку і моніторингу техногенних родовищ України. Обґрунтовано техніко-економічні та екологічні показники за якими можна оцінити доцільність розробки техногенного родовища, та його екологічну небезпеку для прилеглих територій. Створено структуру геоінформаційної системи «Техногенні родовища» відповідно до вирішення типових задач. На базі програми ESRI ArcGIS розроблена інтерактивна геоінформаційна система «Техногенні родовища Дніпропетровської області», яку реалізовано у мережі Інтернет за допомогою середовища ArcGIS-Online. Дана інформаційна система може слугувати основою ведення геоекоекологічного моніторингу техногенних родовищ на загальнодержавному і регіональному рівнях.

Медведєв В. В.

Новітні матеріали про стан ґрунтового покриву Європейських країн і України / В. В. Медведєв, Г. В. Тітенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 9-17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_3.

Висвітлення матеріалів, започаткованих Глобальним і Європейським Ґрунтовим партнерством, про сучасний стан ґрунтового покриву, що викликає цілком обґрунтовану тривогу і вимагає надсусиль перш за все європейських держав, де використання ґрунтового покриву надзвичайно інтенсивне, для виправлення ситуації. На основі різноманітної експериментальної інформації, отриманої в останні роки, – звіту Європейського ґрунтового партнерства (2012), фундаментального узагальнення про стан ґрунтових ресурсів світу (2015), результатів останніх турів агрохімічної паспортизації ґрунтів України (2005-2010 рр.) і бази даних «Властивості ґрунтів України» ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського» зроблено висновки про види деградації ґрунтів і їх розповсюдження в країнах європейського континенту і в Україні.

Крайнюкова А. М.

Особливості нормування якості поверхневих вод в Україні та країнах ЄС / А. М. Крайнюкова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 18-21. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_4.

Дослідження специфічних особливостей встановлення норм якості поверхневих вод в Україні та країнах ЄС. Наведено ряд розбіжностей в алгоритмах встановлення норм гранично допустимих концентрацій речовин у воді поверхневих водних об'єктів в Україні та стандартів якості води в країнах ЄС. Спільним для обох випадків є визначення максимально допустимих концентрацій речовин, що нормуються, для використаних тестоб'єктів. Гармонізація встановлення норм якості поверхневих вод в Україні з Європейським законодавством дозволить суттєво підвищити результативність нормування якості води в Україні. У подальшому планується визначення оптимального набору методик і процедур з метою розроблення «Методичних рекомендацій встановлення стандартів якості поверхневих вод» для використання в Україні.

Крайнюков О. М.

Встановлення нормативів гранично допустимих рівнів токсичності стічних вод на основі застосування конструктивно-географічної методології суб'єкт-об'єктних відносин / О. М. Крайнюков // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія :

Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 22-28. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_5.

Завдяки впровадженню методу біотестування в систему нормування і контролю забруднення водних об'єктів стічними водами спостерігається поступове зменшення токсикогенного навантаження на водну екосистему басейну Дніпра. Доповнення існуючої системи нормування забруднення поверхневих вод інтегральним токсикологічним показником їх якості є ефективним засобом обмеження подальшого антропогенного навантаження на аквальні ландшафти.

Поливянчук А. П.

Математическое моделирование процессов теплоотдачи в системах экологического диагностирования тепловозов – туннелях / А. П.

Поливянчук // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 96-106. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_16.

Разработано математическое описание процесса теплоотдачи в туннеле, состоящее из системы дифференциальных уравнений теплообмена и условий однозначности в безразмерном виде. Экспериментально определено и проверено на адекватность критериальное уравнение для расчета коэффициента теплоотдачи на границе поток-стенка в любом туннеле. Теоретически и экспериментально исследован процесс теплоотдачи на границе поток-стенка туннеля в различных системах экологического диагностирования тепловозов. Получено критериальное уравнение теплоотдачи в туннеле, использование которого позволяет повысить точность перспективных систем экологического диагностирования тепловозов – микротуннелей.

Яцентюк Ю. В.

Парадинамічна антропогенна ландшафтна система Хмельницької атомної електростанції / Ю. В. Яцентюк // Вісник Харківського

національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 107-112. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_17.

Проаналізовано вплив ХА-ЕС на атмосферне повітря, поверхневі та підземні води, ґрунтовий покрив, живі організми. Виділено та охарактеризовано парадинамічні антропогенні ландшафтні зони повітряного, кліматичного, гідрологічного, гідрогеологічного, мінерального та біотичного впливів Хмельницької атомної електростанції на навколишнє природне середовище. Виявлено, що внаслідок будівництва та функціонування Хмельницької атомної електростанції сформувалась ПАЛС. У її структурі виділено парадинамічні антропогенні ландшафтні зони повітряного, кліматичного,

гідрологічного, гідрогеологічного, мінерального та біотичного впливів електростанції на навколишнє природне середовище. У результаті парадинамічних зв'язків джерел забруднення ХАЕС із ландшафтними комплексами прослідковується диференціація впливу на різні компоненти природи.

Максименко Н. В.

Шумове навантаження на урболандшафти м. Первомайський, як конфлікт природокористування / Н. В. Максименко, І. І. Радіонова //

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 113-118. – Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_18.

Особливість ландшафтно-екологічного планування (ЛЕП) урболандшафтів полягає у необхідності здійснення екологічного обстеження території з якомога ширшим діапазоном показників, що підвищує об'єктивність виділення конфліктів природокористування. Одним із джерел конфліктів в урболандшафтах є шум, інтенсивність якого змінюється як протягом доби, так і протягом тижня. Вимірювання шуму здійснювалось за допомогою приладу Digital Sound Level Meter з просторовою прив'язкою до GPS координат. Загальний обсяг масиву отриманих експериментальних даних – 1440, на основі статистичної обробки яких розроблені картографічні моделі просторового розподілу шумового навантаження в межах міста для 4-х періодів (вихідний і робочий день, вранці і опівдні).

Берлинский Н. А.

Развитие международной научно-исследовательской инфраструктуры региона Нижний Дунай / Н. А. Берлинский //

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 119-122. – Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_19.

Основная цель носит информационный характер о создании, характере и научной обоснованности новой исследовательской инфраструктуры, которая объединяет ведущие мировые экспертные знания и обеспечивает доступ к целому ряду речных и морских экосистем. Обеспечение единого центра для обмена знаниями, доступа к гармонизированным данным, платформы для междисциплинарных исследований, образования и обучения дает возможности для устойчивого управления и охраны окружающей среды. Реализация общей цели заключается в разработке качества до общеевропейского уровня исследований. Способность учета междисциплинарных отношений имеет решающее значение для преодоления разрыва между научными дисциплинами, а также барьеров между учеными и политиками, водными менеджерами и предпринимателями.

Медінець С. В.

Створення системи оцінки азотного навантаження у басейні Дністра / С. В. Медінець, В. І. Медінець, Л. І. Моклячук, К. Б. Уткіна, К. Говард, М. А. Саттон // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 123-131. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_20.

Проаналізовані пробіли в знаннях, пов'язаних з дифузними джерелами забруднення, і виявлені значні недоліки моніторингу точкових джерел забруднення, які розташовані в басейні р. Дністер. Охарактеризовані основні джерела та стоки азотних сполук, проілюстровано взаємозв'язок азотного навантаження і його вплив на складові єдиної басейнової системи. Отримання нових знань про азотне навантаження на екосистему дельтової частини р. Дністер та його вплив на прибережні райони Чорного моря дасть змогу створити наукову основу розробки загальних схем біогеохімічного циклу і балансу азоту в регіоні.

Сафранов Т. А.

Стандарти вищої екологічної освіти України: сучасний стан та проблеми реалізації / Т. А. Сафранов, Д. В. Лукашов, З. М. Шелест, О. Г. Владимірова, А. В. Чугай // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 141-149. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_22.

Проаналізовано процес становлення, стан та проблем впровадження стандартів вищої екологічної освіти України. Розглянуто особливості стандартів вищої екологічної освіти різних поколінь. Дана оцінка сучасного стану та принципів реалізації нових стандартів вищої екологічної освіти України при формуванні освітніх програм і навчальних планів підготовки фахівців-екологів. В даний час формуються четверте покоління СВЕО, які є лише деякими орієнтирами освітнього процесу і відкривають значні можливості для автономії ВНЗ. При розробці освітніх програм рекомендовано враховувати вже наявну навчально-методичну базу з екологічної освіти, а саме: знайти відповідність змісту існуючих навчальних дисциплін до визначених компетентностей СВЕО та програмних результатів навчання.

Койнова І. Б.

Нові підходи до екологічної освіти в Україні / І. Б. Койнова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Екологія. – 2017. – Вип. 16. – С. 150-154. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_23.

Результати досліджень свідчать про необхідність поєднання формальних та неформальних методів екологічної освіти для всіх вікових категорій. Для

збільшення ефективності екологічної освіти впровадити предмет Екологічна культура. У ВУЗах для неприродничих спеціальностей замість предмету Екологія доцільно вивчати Екологічну культуру або Сталий розвиток, що формують особисту відповідальність за стан довкілля, знання і практичні навички раціонального природокористування і охорони природи у професійній діяльності та повсякденному житті. Екоосвіту дорослого населення потрібно проводити, залучаючи до активних дій спільними зусиллями дирекцій НПП, священиків, ЗМІ.

Черкез Є. А.

Особливості живлення Куяльницького лиману підземними водами / Є.

А. Черкез, В. І. Медінець, Є. І. Газетов, С. В. Медінець, О. О. Погребна, С. В. Світличний // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2017. – Вип. 17. – С. 6-19. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhNU_2017_17_3.pdf.

Для встановлення закономірностей режиму підземних вод в 2015 році облаштована мережа гідрогеологічних свердловин в заплаві верхів'їв Куяльницького лиману (селища Ковалівка – Стара Еметівка). За результатами спостережень 2015 – 2017 років виявлена наявність тісного гідравлічного зв'язку між ґрунтовими і поверхневими водами лиману і встановлено, що питомий приплив ґрунтових вод з боку східного берега перевищує приплив з боку західного. Результати розрахунків питомих витрат підруслового стоку в верхів'ях лиману вказують на те, що в посушливі періоди відбуваються втрати води з лиману на формування підруслового стоку зворотного напрямку.

Тітенко Г. В.

Просторові особливості управління ТПВ в системі "місто-приміська

зона" / Г. В. Тітенко, С. М. Широкоступ // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2017. – Вип. 17. – С. 36-48. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhNU_2017_17_6.pdf.

В результаті проведення інвентаризації звалищ відходів, що відносяться до смт. Бабаї та с. Затишне виявлено 23 об'єкти. Кожний об'єкт проаналізовано відповідно до низки критеріїв, які розроблені для оптимізації процесів накопичення та видалення відходів в приміських зонах. На основі аналізу всі об'єкти класифіковано та об'єднано в групи за рядом спільних ознак. Проведений аналіз та класифікація звалищ дають змогу дати чітку прив'язку об'єктів до просторових особливостей, в межах яких вони були сформовані. Окрім цього, аналіз соціально-економічної складової дає уявлення про контекст утворення звалищ, особливості їх подальшого росту та морфологічний склад. На основі проведеного аналізу виділяється чотири зони ризику утворення та розвитку несанкціонованих звалищ відходів. Зони

ризиків виділяються на підставі кількості утворених звалищ, їх площі та особливостей динаміки зростання.

Анісімов С. В.

Дослідження рекреаційного попиту і споживчих переваг рекреантів на заміських територіях / С. В. Анісімов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2017. – Вип. 17. – С. 49-54. – Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhNU_2017_17_7.pdf.

На підставі літературних даних і анкетного опитування досліджено мотивації, очікування і інтереси неорганізованих відпочиваючих, які виїжджали на відпочинок в літні періоди 2014-2016 рр. на узбережжі р. Сіверський Донець. Визначено структуру та тривалість рекреаційних занять, територіальні переваги. Досліджені показники природно-ресурсного потенціалу території і господарської інфраструктури, які вважаються рекреантами необхідними і бажаними при виборі місця відпочинку. Сформовано 3 групи критеріїв оцінки рекреаційних територій локального рівня, які є основою для формування наборів кількісних показників і обчислення оціночного рангу обраних територій.

Багмет О. Б.

Вплив Дніпровського каскаду водосховищ на сучасний геоморфогенез прилеглих територій / О. Б. Багмет // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2017. – Вип. 17. – С. 55-62. – Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhNU_2017_17_8.pdf.

Будівництво та експлуатація гідротехнічних споруд невідворотно провокують різкі зміни в характері перебігу екзогенних рельєфоутворювальних процесів. Наслідком чого є втрата динамічної рівноваги в межах берегових систем водосховищ і неминуча трансформація рельєфу, які часто кардинально змінюють інженерно-геоморфологічні умови регіону та умови ведення господарства. Зміни гідрологічного режиму і гідрогеологічних умов у басейні Дніпра, внаслідок зміни водообміну і рівня ґрунтових вод, сприяли розвитку абразії та активізації гравітаційних, ерозійних, суфозійних, карстових процесів; явищ підтоплення та заболочування.

Полив'янчук А. П.

Впровадження компенсаційного методу контролю проби в універсальних системах екологічного діагностування дизелів - мікротунелях / А. П. Полив'янчук, О. І. Каслін, М. Ф. Смирний, О. П. Строков, О. О. Скурідіна // Вісник Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна. – 2017. – Вип. 17. – С. 80-88. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhNU_2017_17_11.pdf.

Розроблено заходи щодо впровадження недорогого компенсаційного методу контролю газових проб в універсальних системах екологічного діагностування дизелів - мікротунелях. Обґрунтовано доцільність використання та експериментально підтверджено практичну придатність компенсаційного методу контролю проби, який в 5...8 разів дешевше відомого аналога – диференційного методу, реалізованого в мікротунелі AVL SPC 472, та передбачає застосування недорогих витратомірів з класом точності 1,5.

Заніздра М. Ю.

Екологічне регулювання неоіндустріального розвитку національних економік / М. Ю. Заніздра // Економіка України. – 2017. – № 1. – С. 80-91. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2017_1_8.

Запропоновано науково_методичний підхід до оцінювання економіко_екологічної ефективності національних економік. Узагальнено досвід найбільш ефективних економік світу, надано рекомендації щодо стратегічних пріоритетів екологічного регулювання неоіндустріального розвитку України.

Моркун В. С.

Зміст і технологія навчання спецкурсу "Екологічна геоінформатика" у підготовці майбутніх інженерів гірничого профілю / В. С. Моркун, С. О. Семеріков, С. М. Грищенко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – Т. 57, вип. 1. – С. 115-125. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_57_1_13.

Розглянуто наукові засади добору змісту навчального матеріалу, проаналізовано структуру і визначено зміст спецкурсу «Екологічна геоінформатика» для підготовки майбутніх інженерів гірничого профілю. Програма спецкурсу включає два змістових модулі «Основи геоінформатики» і «Екологічні геоінформаційні технології у гірничій справі». Здійснено експериментальну перевірку ефективності використання геоінформаційних технологій у навчанні майбутніх інженерів гірничого профілю. Наведено результати експертного оцінювання доцільності використання засобів геоінформаційних технологій для формування екологічної компетентності майбутніх інженерів гірничого профілю.

Рибалка І. О.

Ураження насаджень омелою білою (*Viscum album* L.) як проблема екологічної безпеки в садово-парковому господарстві населених пунктів України / І. О. Рибалка, Ю. І. Вергелес // Комунальне господарство міст.

Серія : Технічні науки та архітектура. – 2017. – Вип. 134. – С. 122-130. –
Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kgm_tech_2017_134_24.

У наш час санітарний стан насаджень загального користування здебільшого не відповідає сучасним вимогам ведення паркового господарства, при цьому одним із факторів, які це обумовлюють, є омела біла. Встановлено види дерев, які є найбільш уразливими до впливу цієї рослини: тополя чорна, осика, яблуня домашня, тополя біла, тополя Болле, горобина звичайна тощо.